„ЗАСТАВА“ излази редовно: сваком, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — к.
за по године . . . . . 7 ф. — к.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
За Србију (у злату)
за годину 32 дин., за пола године 16 дин., за четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте овакових ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 193. У Новом Саду у петак 14. децембра 1890. ГОДИНА XXV.

ПОЛИТИКА И НАРОДНОСТИ У УГАРСКОЈ.

Баш кад се један данашњи угарски министар спремао, да од посланика у угарском сабору постане министар, састао се с њиме један угледан Србин, некадашњи посланички друг његов. — „Ти ћеш сад постати министар; гледај, ако ништа друго, а оно бар да се ради по закону о народностима!“ — рекао је онда још будућем министру Србин. — „То не може бити. По правди требало би и нешто више да чинимо, а не само колико закон о народностима прописује, али не можемо ни по овом закону да радимо, нарочито према нама Србима. Узрок је том, што угарски Срби живе у оним крајевима, који граниче са краљевином Србијом и што ви Срби имате једног моћног пријатеља“ — беше одговор онда још само посланика, а сада министра.

Ми немамо разлога да сумњамо у истинитост тога разговора. Особа, која је са будућим министром разговарала, таква је, да јој можемо речима веровати; али и без тога, свакако је истинит онакав одговор, јер оно исто, што је тај министар очи у очи рекао једном Србину, може се између редова читати у мађарској штампи, кад год се озбиљније поведе реч у њој о народностима.

Не ћемо да говоримо о томе, у колико извесни мађарски кругови имају право, што мисле, да угарска влада према немађарским народностима мора да поступа овако, као што поступа под утиском спољашњих прилика. Не ћемо ни о томе да говоримо, да је поступак њен према немађарским народностима збиља последица тих прилика, или да има ту другог узрока, а те прилике да су јој само леп изговор. За нас је главно, да ти мађарски кругови признају, да се према нама врши неправда, и да нема изгледа — бар ти кругови не мисле на то — да ћемо и ми отпочети једном да ужинамо благодети правде и правичности.

Онај посланик, а садашњи министар није нам ништа ново рекао. Двадесет и толико година тврдимо ми, да се код нас не врши закон о народностима, само нам се увек са меродавног места довикивало, да то није истина, мада је сваки и на том меродавном месту био уверен, да се збиља према нама не поступа праведно и по закону. Разуме се, извесни мађарски кругови не би са свога гледишта паметно радили, кад би признали, да су наше тужбе оправдане, да ми имамо право. На против, они морају да уверавају свакога, не нас, већ света ради, како је нама, немађарским народностима, добро, како се немамо рашта тужити, а што се тужимо и жалимо, чинимо то само из обести. Ту скоро је „Пештан. Лојд“, говорећи о одговору румунског министра Лаховарија у погледу угарских Румуна, представио тако ствар, да Румуни у Угарској живе, да се лепши и бољи живот не да ни замислита, управо тако, е би човек по речима „Пешт. Лојда“ помислио, да ће румунски народ у Угарској пући од добра, да ће се најпосле сам у свом салу угушити.

Но било би још некако и добро, кад би само на томе остало: да мађарска штампа уверава стран свет, како је нама немађарским народностима добро, како ми немамо разлога, што се тужимо. Не, то не би био довољан разлог, да се може према немађарским народностима овако поступа, као што се поступа. Мора се још нешто друго тврдити о немађарским народностима: мађарска штампа мора те народности да клевета, оцрњује и да им подмеће неке тежње, које иду преко граница Угарске. За то постоје нарочити листови, који не само, кад треба, да праве од муве медведа, него се баве и измишљотинама. Тима листовима је задаћа, да представљају немађарске народности као противнике не само мађарском народу него и самој угарској држави, да би се поступак према тим народностима оправдао. Све је то с планом удешено, а да збиља извесни мађарски крувови траже разлога неправди и неправичности према немађарским народима у неким њиховим тобожњим тежњама, види се и из разговора онога Србина са једним данашњим министром, а онда још само послаником.

Тако је то. Исти министар не би смео јавно рећи, да морају према нама овако поступати. Али у четир ока може се истина говорити. Само и овде је тај министар рекао у полак истину, а у полак није. Истина је, да се чини према нама неправда, а није истина да се то чини због спољашњих прилика. То је само леп изговор, као што рекосмо. Тражи се чак и у спољашњој политици разлог, да нам се неправда чини. То је заиста више него жалосно. Бадава, немађарске су народности криве што су живе, или што неће да заборave на своје име и на свој језик, те тиме да олакшају извесним мађар. круговима посао — помађаривања. У томе је главан узрок свима невгодама, којима су изложене немађарске народности у Угарској — у тежњи за помађаривањем, дакле у унутрашњој политици угарске владе, а никако у неким тобожњим тежњама немађарских народности.

Него се у најновије време приметило још нешто у мађарској штампи. Свима је народностима у Угарској подједнако — тешко, ал изгледа да је мађарској штампи много до тога стало, да бар у Румунији и у Немачкој, ако ништа друго, а оно не верују, да су тужбе немађарских народности истините и оправдане. У том прави мађарска штампа неке разлике између нас, а узрока треба том тражити у спољашњој политици и у таковзваном тројном савезу. Само је то зло, што ни Немци у Немачкој, ни Румуни у Румунији неће мађарској штампи да верују. Ко уме да тумачи политичке говоре, тај ће схватити румунског министра Лаховарија шта је хтео рећи, кад је рекао: „интерес земаља, у којима Румуни живе, изискује, да се с њима поступа праведно и умерено.“ Мађарска је штампа то добро разумела, те није чудо, што је огорчена на Лаховарија. Огорчена је за то, што Лаховари верује, да се са румунским народом у Угарској не поступа праведно и умерено, те је уверен, да је мађ. влада неправедна и неправична, а после и за то, што би се хтело, да се краљевина Румунија не туђи од тројног савеза. А мађ. штампа мисли, да би томе и жалбе румунског народа у Угарској на неправде према њему могле што допринети. Могућно је да имају и право, а може бити и да немају, тек она се труди да забашури и прикрије незадовољство немађарских народности и из чисто политичких разлога.

Него ми велимо: Нека мађарска влада и позвани кругови уклоне узроке незадовољству и онда мађарска штампа неће имати узрока да прикрива незадовољство. Надајмо се, да ће тако најпосле и бити, јер ће морати тако бити.

Политички преглед.

Преговори о трговачком уговору између Аустро-Угарске и Немачке. „П. Лојд“ јавља, да царинско политички преговори, које у бечком министарству спољних послова воде делегати Немачке и Аустро-Угарске, напредују истина лагано, али ипак напредују. Између редова овога листа може се прочитати, да је и њему криво, што ти преговори лагано иду, кад се свугде очекивало и напред јављало да ће брже ићи.

Чешка. „Народни Листи“ изражавају се о старочешкој странци овако: Старочешке вође изгубили су сасвим срамну игру, што су је играли са чашћу, достојанством и бољитком чешкога народа. Чешки је народ спашен, јер је ослобођен од опаких вођа те може одахнути на развалина бечког поравнања. Нова чешка странка удариће правцем, који му одређују чешко право и потребе чешкога народа. Коју задаћу има младочешка странка, лако се даде увидити. Она је могла лако стећи искуство из политике старочешке странке. Чешком народу није нужда да моли за милост у Бечу, већ може мирно чекати, док влада на то дође, да је потребно расправљати са позваним чињеницама.

Нова књига о јевропском политичком положају. У сред овога дар-мара разних мишљења, која се проносе по Јевропи путем штампе односно будућности, изишла је и једна брошура, која се приписује једноме руском дипломати. У тој брошури вели се, да Немачка мисли, да све оно, што се ради у Јевропи, да се све то чини по њеној вољи и како њој годи. Аустрија с друге стране уверена, да је средиште свију дипломатских спletaва, које руководе ствар на то, да она постане господарица Балкана, који ће је претворити у другу словенску монархију. Италија преставља себи, да Јевропа о ничем се другом не брине, сем о томе, како ће њој да да Тирол, Трст итд. Турска, која зна у чему је чвор овога положаја, преза од свачега. Енглеска је обазрива и готова је да употреби згодну прилику да ограби још какви замашни плен. Јевропски судар за све је народе читав баук, па итак је једино средство, пошто јевропски народи, или боље рећи, њихове владе, не могу да се сложе и пошто има један народ и једна влада у Јевропи (Немачка), која тежи да је се сви боје. Никакав рат, у колико памти историја човечанства, није био тако спреман, као овај, који ће данас-сутра морати да плане. Многобројне војске, колосалне флоте, ужасна оружја, џиновске тврђаве, изобилна војена спрема, — све је готово за сукоб који се, ево, већ од десет година свакодневно очекује да букне. У опште се држи, да чим плане прва пушка, наћи ће се на једну страну уједињене војске: Немачке, Аустро-Угарске, Италије, Енглеске, Румуније, Шведске и Бугарске, а на другој: Русије, Француске, Данске и Србије. Али ово су фантазије. Свега су две групе, које би се нашле једна према другој на бојном пољу: Русија и Француска с једне и Немачка и Аустро-Угарска с друге стране. Остале државе обећавају много и прете још

ЛИСТАК.

МАЛИ АЈДУЦИ.

(Слика из детињског живота.)

Кад год смо се за време ферија састали код Владе, Тоше или Ђорђа, прво би се играли лопте. Кад смо на тај начин задовољили свом дечјем нагону, почели смо претресати старе библиотеке. Како је међу нама било деце, чији су очеви за време буне били у народним одборима, који су управљали покретом, налазило се доста српских књига у њих: о Краљевићу Марку и Муси Кесеџији, о Милошу, Милану и Ивану и бозброј других.

Како је садржај тих „јуначких књига“ утецао на наше млађане душе, може се по том судити, што смо тада држали, да смо ми Срби најјачи народ на свету. — Заман су нас у немачким школама кљукали са „библише геш ихте;“ заман су нам само немачку историју предавали; заман су у школи почевши већ од другог разреда забрањивали српски говорити — све то није помогло, ми и опет постасмо „српски ајдуци“, да за Српство и слободу и крв пролијемо.

За време војне крајине, у варошима је било војника, и где је ових било, била је ту војничка банда, која је недељно неколико пута на извесним местима прво по који комад одсвирала, па после је и главним улицама, свирајући, промаршировала. То је био „папфенштрајх“.

Мржња, која је год. 1848. између Срба с једне, Шокаца, Немаца, понемчених Чеха с друге стране свој врхунац достигла, остала је и даље, и због тог је не једанпут и касније дошло до окршаја, али — међу децом.

Гонили су нас да идемо и у католичку цркву; али од стотине једва да су двојица хтели већ. Кад се нисмо могли никако курталисати извином, болешћу и т. д., да у католичку цркву не идемо, а ми смо просто побегли. И док су оргуље оргуљале, попа побожно мису говорио, ми смо се у сва звона на леду тоциљали, ако је зима била; ако пак лето, онда смо држали „ајдучке зборове“.

За чудо нам је било мрско гледати католичку децу, која су се у чираке облачила, како касукају. Па онда оно „во бискуп“. И не једанпут било је туче, кад су се они нама и ми њима ругали. Они нама: пак-пак — наше паки; а ми њима опет: секула секуларом, гобила под уларом. Небројено пута због оваких свађа задржао нас је г. „лерер“ на ручку што се звало остати „ибер митаг“ (преко подне) код г. „лерера“. Наравски, да смо у таким приликама били мало тужни, јер ђаци који су кући ишли, нудили су нас онако, мало заједљиво „папиркнедлама“. Али, и наш „шулдинер“ у овако тужним приликама учинио је своје, које му није никад бадава било.

Било је то пред Ускрс и после Ускрса, кад се међу нама излеже жута свађа. Ми смо исмевали њихове чегртаљке, а они наша клепала. Ми смо њима казивали, да се са чегртаљкама плаше чворци, и да мала деца на вашару чегртају, а они ни бекнути не умедоше против наших маљица. То их је огорчило.

На све примедбе, наши су се противници мрштили, и тајно се на освету спремали.

Једном идемо ми раштркани за бандом. Кад на једанпут тутањ, окршај, буна. А шта се догодило? Из заседа немачка деца поискакала, и то у њиховом крају, у ком могу у сваку кућу да побегну, па навалише на српску децу. — Али, бога ми, што јест, јест; за мало би, па ни једног Немчета ни од корова. Српска деца ђуто су их кидисала и на бегство их нагонили.

А швабског им — — — — зар тако мучки? А неће нас више преварити!

Да видимо шта ће сад да буде!

Наши су очеви у оно доба већ говорили, не веруј бурмутици! А то ће српски рећи: Немац шнофује, па увек вели: „гут — гут“. Е, муку им! Тај њихов „гут“ многа је лист српских привилегија подерао. И кад се ко нађе, да их ма и у шали мало брани, као да ће све опет добро бити, а тек ће чика-Лаза: Да, да! урадиће добро као и са Војводином!

Ој хој! Упамтилисмо ми и ово добро. Па пошто свечано све ово повторисмо, закључимо: да образујемо ајдучку чету, и тога ради првог четвртка да се скупимо код . . . . где косови суде. Што смо смислили и закључили, то смо већ били у први четвртак и извели. Од оних, који су се при ненадном нападу швапчади најјуначнији показали изберемо једног за арамбашу. Сви му се одма закунемо, да ћемо ма у ком окршају, до последње се капи крви борити, гутнусмо сваки по мало прна вина, изљубимо се, па завршимо организирање са — живио арамбаша!

Стреле су биле већ готове, бундеве место фењера издубљене, свеће у њих пометане. Око сава, срце заиграва, попашно се сукоб ишчекива.

И дође дан и вече, кад нам се огледати ваљало. На зборном месту ни један фалио није. Мала деца, помагала су нам палити бундевске фењере. И арамбаша кликну: у ред и напред! — И ми пођосмо певајући: Већ из густог лугa купе се ајдуци и т. д., па онда: Пре ће месец данном сјати, усануће море пре, него што ће Србин дати, да га швабска нога тре.

Како смо ми тада као ајдучка чета изгледали, како смо нашим јуначким песмама будили српске осећаје — нека буде доста, кад вам кажем, да је свет оставио банду, па за нама ишао весело уживајући.

Ал, нуто муке. Прођосмо и кроз швапске крајеве, ал ни једног швапчића да би за лек. Тек по који претрчи комшија као звезда преко неба брзо. Али све да нису бегали, ми их не би дирали; јер ми смо рачунали, бар на њих 50 ударити, а не на неколико, јер то је било за нас којешта.

Сутра дан узбуни се весело варош: кнегиња Јулија допутоваће лађом. Боже помози! — Е, али се то није збило. И таман наша чета, враћајући се од паробродске станице певајући: Ко је Србин нек с' не каје што ће прећи преко Саве и т. д., а излеже се — шта? — И то ћу вам причати.

Уз обалу савску беше пристала једна турска лађа. Турци по турски сећаху и ужинаху на њој. Тад ми њима довикнемо: Море Турци, што ви рајн у Босни мира не дате. Мало л' вам је било 500 година тлачења! И у том за

више, али у опасном тренутку неће се изјагати. Републиканска владавина изгледа као да је последња реч, коју је изговорила Француска тражећи најбољу владавину. Војнички положај Француске за сада је неоспорно добар. Тај положај има једину основицу, морални савет Француске и Русије, савез користан по обе државе. Разуме се, да Русија, предвиђајући опасност, да ће у случају пада Француске наћи се усамљена према савезној Јевропи, неће никако дозволити да се тај пад оствари. Француска република има једину границу отворену, а то је на источној страни. Но ко ће се усудити да каже: инак ће доћи отуд, у тренутку кад Немачка осети на леђима огромну масу руске војске, која ће је држати чврсто као клин између наковња и чекића. Руски дипломата завршио је овако: „Ако овај ужасан рад може да се избегне тим боље. Француска и Русија неће га изазвати за то, што га се не боје као год што се не боје наоружаног мира. Оне ће чекати да Немачка попусти у својој надутости и да отпочне разоружање. На сваки начин ако се Немачка боји рата, мора се пре или после да се реши на разоружање. Француска и Русија имају рачуна да чекају; Аустрија и Немачка немају. Једна ствар, која је веома потребна, та је, да се у Европи постави равнотежа између разних држава. И ово ће бити освета оних, који су радили на утврђењу мира."

У румунској скупштини траје адреска расправа. Опозиција је у расправи изнела и питање о војеној конвенцији са Аустро-Угарском. Осим тога повела се реч и о судбини Румуна у Угарској. Тим поводом дао је министар спољних послова Лаховари значајне изјаве, које су сада предмет претресања у мађарској штампи. На првом месту упозорио је министар да извесна питања ваља са великом умереношћу претресати, па је за тим порицао да постоји каква војена конвенција са Аустро-Угарском. Краљ је био у пријатељској посети у Ишлу, али га није пратио ни један министар. Присуство војеног министра при маневрама у Ердељу показује да између обе државе постоје пријатељски односи. Докле год тројни савез не руши мир, Румунија ће са задовољством примити постигнуте резултате али од тога па до конвенције и савеза врло је далеко. Но буде ли се Румунија осећала принуђена да склопи такав савез, њу ће у томе послу руководити тежња да очува своје интересе. — Односно Румуна у Угарској био је Лаховари краћи у говору. Рекао је да се Румунија не може мешати у чисто унутрашње ствари суседне државе, али пошто су Румуни верни и лојални народ, то је у интересу свих држава, где Румуни живе, да са њима праведно и умерено поступају.

Енглеска убојна сила. У енглеском статистичком друштву у Лондону држао је Чарлс Дилк 5. о. м. предавање о војном и поморском буџету европских сила. Дилк је доказивао, да Енглеска троши на много мању војску далеко више него Француска, Немачка, Италија и Русија. Што се тиче трошка на енглеску марину, Дилк вели, да трошак одговара постигнутим резултатима и да се не сме смањивати поморски буџет. Он мисли да енглеска војска није кадра бранити земљу, као што су кадре војске по осталим државама. Енглеска пољска и јахаћа артиљерија и сувише је слаба. У опште узевши, Дилк доказује, да је енглеска војна организација тако слаба, да Енглеска нипад није спремна за рат.

Француске новине према белгијском краљу. Ту скоро прославио је краљ белгијски двадесетпетогодишњицу своје владе. Том приликом дошле су му на честитање депутације оних немачких и аустро-угарских пукова, којима је он старешина. То је учинило неповољан упечатак у француској штампи. Француска штампа сматра те честитке као нов доказ, да краљ белгијски симпатише Немцима. Француски листови озлојеђени су нарочито тиме, што је немачки пук, који носи име краља Леополда, смештен у Алсасији. Они веле, кад би краљ Леополд био доиста пријатељ Француској, њега би морало врећати становање немачкога пука у области, која је отета од Француске.

ДОПИСИ.

У Вел. Бечкереку, о св. Николи. (Парастос народном првосвештенику Теофану. — Припомоћ српској школској младежи. — Разно.) На глас да је немилостива смрт сатрла живот народног првосвештеника Теофана, обузе туга и жалост срце сваког правог Србина, јер са изненадном смрћу народног епископа Теофана изгубио је паћенички народ српски свога најискренијег поборника, који је свој мили народ српски, цркву и школу — ту расадницу просвете народне, претпостављао свему другом благу земаљском; са његовом смрћу угасио се живот верног сина народности српске, који беше задахнут духом народним и који свагда беше готов смело устати у одбрану народних права, које је српски народ својом драгоценом крвљу стекао. Он је за цело време свога живота на земљи у свакој прилици показао се достојним сином наших предака, који су све — па и сам живот свој жртвовали за веру и народност своју; он је био прави духовни пастир свога, од бога повереног му, стада; он је својим радом и челик карактером оставио у народу свом дуготрајан и диван споменик. Његово ће се име у народу српском свагда са највећим страхопоштовањем и поносом спомињати. Са својих необичних врлина и своје непоколебиме верности према народу српском и његовим, драгоценом крвљу стеченим, правима, стекао је непрежаљени епископ Теофан поверење, уважење и љубав свога народа, чему је јасан доказ и то: што се у народу нашем на све стране дају парастоси у помен великог Србина и српског сина Теофана. Па и овомесни Срби **ценећи заслуге великана и првосвештеника српског Теофана** пре две недеље после службе божије **приредише свечани парастос са коливом** у овдашњој саборној цркви. Осећајући големи губитак за непрежаљеним Теофаном ступамо и ми са дрхћућим срцем и сузним очима к гробу вреснога покојника и велимо: **Слава ти велики Србине; вечита слава народни првосвештениче; нека ти буде вечна успомена у народу, кога си ти тако жарко љубио!**

Као сваке, тако и ове године добротвори овдашње српске младежи притекоше у помоћ које одећом које обућом сиромашној школској младежи, која се у таким худим приликама находи, да са својим родитељима заједно највећу оскудицу и сиротињу трпети мора. Месни школски одбор, добротворна женска задруга и т. з. „Николино друштво" одену преко 100 ученика и ученица овдашње срп. вероисповедне школе, и тиме дадоше помоћи овим Српчићима да могу себи ону душевну храну прибавити, која је данас сваком човеку без разлике неопходно нужна; дадоше помоћи да преко 100 Српчића своје млађане душе напоје свежим народним духом; дата им је помоћ да се истргну из оног умног мрака у коме се данас још многи „окати" налазе. Сами признајемо да у нашем народу још многи не распознају умну светлост, а томе је један главан узрок и сиротиња, која се растреса у нашем народу. Само онај народ може премишљати једино о своме умном напредовању, који је са материјалне стране осигуран те не мора и са несретном сиротињом се непрестано бочити. Но српски народ не налази се у таким повољним приликама; народ српски стеже са свих страна сиротиња, те да се не нађе у народу племенитих добротвора, који материјално потпомажу просветни живот у народу нашем, били би далеко већма заостали иза других просвећених и напреднијих народа. Али у паћеничком народу српском још од вајкада прилажу добротвори народни на олтар будућности народне. Оваке појаве све више снаже Србина да остане веран роду своме, јер ово му је најбољи мелем, који ће му у неколико ублажити бол на ојађеном му срцу српском.

Када наши прадедови у оним бурним временима кад не беше сваком ни глава на рамену сигурна — дакле поред непрестане борбе за самосталном слободом, не заборавише на нас — потомке њихове, то држим да је излишно и говорити, да смо и ми дужни својим потомцима оставити вечита спомена по коме ће знати да смо и ми за њих живели и живот наш срећи и благостању њиховом посветили. Само тако моћићемо се назвати синовима и ћерима наших предака. За то дакле бележећи ове ретке не можемо пропустити сву прилику а да ово племенито дело поменутих добротвора не признамо као видљиви знак брижљивог старања око унапређења народног. Тога ради нека је овим изречена свесрдна хвала: месном школском одбору, добротворној женској задрузи и т. з. „Николином друштву" као добротворима овдашње српске школске младежи, која ће се свагда са највећом захвалношћу сећати својих добротвора.

Осим тога приметити је још и то, да су ревносне чланице женске задруге — не жалећи ни труда ни времена — цео рад око зготовљавања одела саме вршиле, чега ради заслужују јавну похвалу и достојне су да им се имена њихова на јавност изнесу; а то су цењене Српкиње: Емилија Мунчића председница, Драгиња Смедеревчева српска народна учитељица, Олга Матејића, Марија Ђонлића, Христина Пирра, Султана Дујаковића, Емилија Шашића, Александра Михајловића, Емилија Кудића, Марија Купусаревића, Марија Крстића, Јелисавета Ристо, Јулка Ранисављевића и Корнелија Стојшића. Њиховим трудом одену то до 30 ученица срп. основне школе. Нека ове врле Српкиње остану и надаље вредне кћери роду своме, па ће их народ обасипати оном топлом љубављу, која је само Србину својствена.

Наша добротворна женска задруга свагда је свакој општој користи пружала своју дарежљиву руку, па тако и данас — када наши неуморни трудбеници око народног васпитања, учитељи народни, оснивају конвикт учитељски — на предлог ревносне чланице ове задруге а врсне срп. нар. учитељице гђе Драгиње Смедеревчеве, — која је у своме китњастом говору изнела заслуге народног нам учитељства за последњих 30 година нагласивши „да је срп. нар. учитељство сразмерно највише привредило, што је просветни и морални живот нашега народа скочио до данашње угледне висине", закључила је да се упише за потпомажућег члана поменутог учитељског удружења уз новчани прилог од 50 фор. коју ће своту за пет година — сваке године по 10 фор. — исплатити. Евала врлопоштованој задрузи, која се достојно одазвала руке помоћи и тако нам слабо награђеног учитељства, који сав свој живот посвећује срећи и напретку народног нам подмлатка.

Сем тога ова добротворна задруга даје месечно 5 фор. припомоћи Марији Поповићевој учитељичкој приправници на српској учитељској школи у Сомбору.

Све ово јесу племенита и родољубива дела од стране овомесне добротворне женске задруге, што јој само на понос и дику служити може.

Као што је познато поштованим читаоцима овог цењеног листа, да се ушло у траг меленачким отровницама и да су стављене под оптужбу због умorства, но приликом коначне расправе, пошто је ствар застарела те изумреше истинити сведоци, то су због недостатака аутентичних доказа сва оптуженица 16 на броју 13 женских и 3 мушка код првостепеног суда сасвим ослобођени и пуштени су на слободу; но државни тужилац уложио је своју апелату.

Приликом обнове ововарошког чиновништва изабран је за градоначелника Јован Крстић; а за првог сенатора опште уважена старина, многоуважени председник месне црквено-школске општине српске, понос и дика овдашњег Српства, карактеран Србин и врлопоштовани господин Ђока Димитријевић и то са узвиком. Бн.

Бегеч, 10. декембра. Избор кнеза би и прође. Неки се чешкају, неки лармају, а неки ћуте. Тако је то било и остаје. Али тек, тек. Нека господа мислише да су они закупили вољу народа, запечатили је и сели на њу да је угревају, те да благодети своје топлоте око њих распростире, а они с висина да презорно гледе на народ: „Ко сте ми ви? Шта сте ми ви?"

Као што је пре кратког времена у једном допису одавде назначено, избор кнеза и осталих општин. часника био је о. м. на св. Николу после подне. Солгабиров је своје право на основу закона употребио, кандидујући тројицу за кнеза. Но занимљиво је то, браћо моја, како се то склапало и расклапало још по доста времена пре избора. Рад је — тако они кажу — да стари кнез буде у кандидацији, ал' кога ћемо још? Ајде овог Стевановог. Њега је солгабировљев таст Нађ препоручио солгабирову за кандидата још пролетос, кад оно бејаше неки „бал" на „Алаској кући" и кад је оно солгабиров пребацио — к'о у шали — попу и натарошу, што немају људи уза се, јер иначе не би могли допустити да између свих 10 изборника за избор посланика на нар. црк. сабор не буде ни један њихов. Сад дакле мислише они — да покажемо да и ми вредимо што. Стеванов је дакле „бити имајући" кнез. Али нуто чуда треба још и трећи кандидат. Ако ћемо забележити Жижановог, тај је под неком ревизијом, ако ћемо Чолића он ће бити брзо њихов, јер је већ и сад. Дај Ж. Аћимовог, на тог баш неће нико гласати, те ће тако бити Стеванов, а уједно ћемо и по наруџбини учинити, те ћемо тако ми: домин, бити пре репонован на своје место. Тако је! Ж. Аћимовог неће нико, старог ни толико, дакле Стевановог, и онда ће тек да се живи, јер тај је кадар са општинским представништвом у коштац се ухватити. Но гле чуда изненада! Народ, онај народ, који баш тако ништа не зна, брзо је прозрео њихову намеру, те од све тројице изабра за сад понајмање незгодног, и у глас рече: „Живио Аћимов!" а они остадоше ко покисле виле. Они: „бити имајући" кнез и отац попа који је узалуд грејао свако вече „екстра" собу и у њој склапао „созакљетија" да при избору општ. часника победи народну свест. Него и досадашњи кнез може се похвалити, како је обљубљен у народу. Осим његовог брата и пасторка, више нико не нађе за вредно да буде за њега, крај свег је-

---

тиих час беху џепови каменицама напуњени, и на команду арамбаше: удри! осу се пљусак камења на Турке, и они беху принуђени ретерирати у колибу.

У доба, о ком причам, догађали су се они силни збегови и сељења турске раје босанске, испред турског насиља. Јадно и тужно беше их гледати, па није чудо, што је у Срба крајишника огорчење против Турака било ужасно и непрекидно.

Сутра дан ево ти нас опет. Али се изненадисмо, кад на леђи ни клетог Турчина не спазисмо. Но ми инак закључисмо бар лађу да им бомбардујемо. Осим пуних џепова камења, имали смо ми сад и опасније оружје: зашиљених клипица, које су нас Срби лађари научили да правимо, како би могли турску лађу провалити, па да им се за робовање рајно баш својски осветимо.

Тек један — два плотуна које камења које клипица на лађу осусмо, ал Турци искочише помамно са голим хаџарима, па к нама — — — — Шта би било, да баш у том тренутку није војничка патрола навршла, те да нас није растерала — бога ми вам казати не умем.

Турци су се били под окомиту обалу прикрили, те су за то брзо и ненадно искочити могли.

* * *

Тако смо ми као деца „војевали". Кад је после буknуо устанак у Босни и Херцеговини, а за тим Србија и Црна Гора објавише Турској рат, многи је од нас прешао Саву те војевао право и истински, а двојица су у српско-турском рату и погинула. Б. М.

БЛАГО КУБУРА.

Кубурини су се узели из љубави. Једина им је жеља то била, да им се роди син. И тај мајушни створ, баш као да се журио ту жељу да испуни, дошао је још пре времена на свет. У чему му мати умре, а отац се у очајању обеси.

Благо Кубура било је дете примерног моралног владања, али несретно. У гимназији непрестано је писао задаће ради каштиге, премда никад није скривио; другима намењене шибе њега су постизале, на дан великог „мајалеса" увек је био болестан. Разгласило се, да је фарисеј и лен ђак. На испиту зрелости латинску тему израдио је он своме комшији. Овај прође, а њега истерају што је урао из туђе израде.

Овако несретан почетак био би за невољалца подиђачно какву обичну природу. Али Благо Кубура био је стмена душа, па убеђен будућим да је врлинама награда блаженство, одлучио се јуначки борити против злог удеса свог.

Ступи дакле за помоћника у једну трговачку кућу, која је други дан изгорела. У јеку ватре, видећи господарево очајање, појури Благо у сам пламен, да би касу спасао. Са опрљаним косом, сав опљљен, титрајући се са животом испало му је инак на руком, да обије гвоздени ковчег и да повади вредносне папире. Ал папири су одмах у руци му изгорели. Кад је изашао из жара, онај час га ухапше за врат два редара. Кроз месец дана буде осуђен на затвор од пет година, што је употребивши ватру, хтео да украде туђу имовину, којој у гвозденом, против ватре сигурном ковчегу никакова опасност није претила.

У аписани се дигне побуна. Благо Кубура пожури се у помоћ једном нападнутом стражару, али не хотице подметне му ногу, тако, да је онај пао, на што га уапшеници измрцваре. За ово су га послали на двадесет година у Кајену.

Свестан о својој невиности утекне, те под лажним именом врати се у Француску. Мислио је, да се већ спасао од гоњења свога злог удеса, те се ода на доброчинства.

Приликом неке народне светковине примети он, да један поплашени коњ с' колима заједно ваљ вијор јури према неком дубоком јендеку. Баци се на коња, угане руку, пребије једно ребро, но испадне му за руком спречити, да се коњ не стрмоглави. Само што се коњ окда окренуо, па појурио у гомилу, те погази једног старца, двоје деце и три жене. Треба ми приметити, да у колима није нико седео.

После овог случаја смрзне на јуначка дела, те одлучи одселе у тајности упражњавати добра дела, а живот ће да посвети умањивању невоље. Али новце, које је поделио међу сиротим женама, мужеви су у врчмама прорајтали; чарапе, што их је раденицима испокланьао, проузроковале су тима људима, који су навикли на ладноћу, кашаљ и запаљење плућа; једно псето, које је без господара лутало, из сажаљења одведе својој кући, но ово побесни, те изуједа шест људи у оном предграђу; а онај за новце најмљени мајдић, што га је заменуо у војничкој служби, планове неког града продао је непријатељу.

Благо Кубура увиди, да новац проузрочи више зла него добра, те се одлучи доброчинства чинити место на целом човечанству, само једном једином бићу. Узме под своје једну младу сиротицу, која није била хепа, ал је ретким даром била обдарена, па ју је правом очинском бригом неговао. Благо је био према њој тако добар, тако љубазан, да му се девојка једног вечера бацила пред ноге и признала, да га љуби. Благо је гледао девојку да увери о томе, да је он њу увек за своју ћерку сматрао, па јој обећао, да ће јој што скорије потражити каквог честитог мужа. Другог дана у јутру нашао је Благо пред својим вратима девојку с' прободеним срцем, мртву.

Сад се Благо Кубура одрекао вршења улоге човекољупца, те се заветује, да од сада више не чини добра, него ће настојати, да спречава зло.

Наскоро уђе у траг једном злочину ког је ковао један његов пријатељ. Могао је пријаву учинити код полиције; али је нашао за боље, ако осујети злочин, а да не упропасти злочинца. Ступи у злочиначки савез, имао је све конце у рукама, те је чекао згодан тренутак у ком ће све спречити. Али лупеж, кога је хтео да изигра, провидео му је план, па је тако удесио ствар, да је злочин извршио, себе спасао, а Кубуру ухватили.

Оптужба јавног тужиоца против Благе Кубуре била је право ремек-дело. Испричавао је оптуженикова цео живот, младост, кавге, протеривање, први покушај крађе, саучест у робијашкој побуни, бегство из Кајене, и повратак у Француску под лажним именом. Поглавито одавде почевши равно је јавни тужилац заносно говорништво. Жигосао га је за лицемера, за нарушитеља поштених бракова, који је

сенашњег хвалисања да има 40 својих сигурних гласова. Или може бити, он као неписмен човек не зна рачуна између 2 и 40, али онда се чудимо, како је умео набројати, да се баш пет оружника пошаљу овамо, да буду присутни при мењању општине. Заиста срамота, али његова, јер народ је показао да има здраве свести па нека му је част и слава!

Народна привреда.

Унапређење привреде у Србији.

Данашња влада у Србији предузела је да свом снагом и свим средствима, што јој у овај мах стоје на расположењу поради на томе, да подигне и унапреди привреду у земљи.

Према предлогу прорачуна краљевине Србије за 1891. год. кога је поднео народној скупштини министар финансија, целокупан прорачун министарства народне привреде за 1891. год износи 3,765.680·20 дин.

Од све суме долази:

а.) На одељење за земљорадњу и сточарство у централној управи 30.660·60 дин.

б.) На одељење шумарско 14.398·20 дин.

в.) На стручне издатке по струци одељења за земљорадњу и сточарство 389,000 дин.

г.) На стручне издатке по струци одељења за шумарство 36.440 дин.

д.) На управу државне ергеле 137.000 дин.

е.) На управу ратар. школе 44.450 дин.

ж.) На управу топчидерске економије 28.099 дин. 80 пара дин.

Према овоме за земљорадњу, сточарство и шумарство износи цифра буџета 680.048·60 дин.

Ово није тако велика свота, но према приликама, у којима се Србија налази, може се рећи, да је довољна, да се учине први кораци.

У осталом, као што нас извештавају из Београда, скупштина ће поједине цифре повећати, бар у одбору прорачунском већ је решено, да се неке суме веће, него што их захтева министарство привреде, предложе скупштини.

О унапређењу народне привреде излазе сада чланци у „Одјеку" под натписом: „Наши привредни задатци."

Изишао је други чланак, који ћемо, ево у целости донети, да се види, како се у истини озбиљно мисли на подизање и унапређење народне привреде у Србији.

Чланак у „Одјеку" гласи:

„Ма како да је морало свакоме падати у очи, да наше државне потребе расту из године у годину, а да два најважнија извора народног богатства, пољопривреда и сточарство, у најбољем случају стоје на једном месту и не крећу се напред, ипак се за толико година није предузимало ничега озбиљнога, да се ова аномалија уклони и да се истински стање ове две привредне гране побољша. Наши државнички умови скретали су пажњу на са свим друге ствари, махом од мање вредности, и обично без икаквих дубљих мисли тешкали се, да ће они моћи и без тога проживити, а тамо већ шта бог да. Кад се код нас за толико времена није могла створити колико толико уређена статистика, као један важни показач сваком државнику куд му ваља окренути мисли, каквог ту још говора може бити о озбиљним мерама за поправку нашега привреднога стања! Ово је било последња брига. Међу тим све је казивало, да је по државу и народ више но лакоумно гледати тако и нерадити ништа. Докле су се с једне стране гомилали задатци државне, просветне, народнополитичке природе, који су за своје остварење тражили од земље извесних жртава; док су на среду искакале огромне обавезе државне према страном свету; док се, једном речи, из дана у дан наваљивало на земљу и народ толико терета, дотле се, с друге стране, нимало није мислило о збиљском раду око онога, што може дати могућности да се те задаће остваре и те обавезе испуне. Таква лакомисленост и јесте узрок, што је у данашње време питање о побољшању нашег привредног стања једно од најмучнијих и најважнијих питања у земљи, чије се решење не може и не сме одлагати.

Међу тим решавање тога питања пало је баш у време и иначе тешких прилика у земљи. Пољуљано финансиско стање и опште отежано стање у земљи нису толико повољни за стварно поправљање погрешке, која се од реда чинила за толико времена. Али ипак нема се куд. Ма како да је то стање тешко; ма како да је мучно под њим предузимати мере за поправку нечега, што се убијало десетинама година и систематски, радити се мора, поправка се предузимати мора. Јер ако тога не би било, свакоме увиђавноме човеку мора бити јасно, да ће то стање бити несносније, што се год даље тако буде радило. Боље рећи, нико ко озбиљно мисли о будућности наше земље и народа не сме мислити, да се даље ово стање може трпети.

Истина је да се привредно побољшање не може извршити за један час, нити да се може извршити без жртава, и то великих жртава.

Али кад се узме опште народна и државна корист, за коју се неминовно морају поднети материјалне жртве; кад се добро оцени сво значење једног таквог корака по целу будућност, по даље напредовање земљско, онда ово што ће се можда и с напором урадити треба и мора да се уради радосно и са свом патриотском свешћу о таквом посту.

У чланку пред овим ми смо поменули да наша земљорадња и наше сточарство на првом месту, као две најважније гране нашег народног опстанка, захтевају да им се поклони најозбиљнија пажња. Начин обраде земље и гајења стоке тако је примитиван, да он није више у стању задовољити потребе које је некада задовољавао, кад је становништва било мање, и кад је оно у опште мање дужности имало према држави. Па и да није тога, интереси самога народа непосредно би захтевали и рационалнију културу земље и савременије гајења стоке, пошто свако увећавање његовога богатства иде на првоме месту у његову корист. А озбиљна брига о подизању шума не само да је потребна за то што шуме утичу на плодност земље, него и за то што је немилосрдно сатирање наших дивних шума отишло тако далеко, да већ данас читави крајеви осећају грдне штете и неприлике због тога. Култура винодолска, нарочито последњих година, добила је страшан ударац од филоксере, да читави крајеви наше отаџбине, који су се скоро искључно бавили гајењем винове лозе, остају без икде ичега, и земља губи грдне приходе, које је само отуда имала.

Природно је да све три ове гране ваља озбиљно помоћи и порадити да се оне окрепе и ојачају. У овој цели влада је спремила три законска пројекта, којима је смер да положе озбиљни темељ томе јачању — пројект закона о пољопривредним станицама о сточарском заводу и о шумама.

Пољопривредним је станицама смер да се у сваком округу створи бар по једно угледно добро, које ће бити земљоделцу школа за обраду земље. На то добро имало би се узимати по 15—20 младића, који би се учили савршенијем раду земљоделском. Сем те задаће на тим добрима држала би се стока за приплод, најподеснија за округ у коме је добро; ту би били расадници воћа, опет према приликама округа, расадници америчке лозе, расадници шумарски; сместишта разних пољопривредних алата, баштенског, пољског и другог семена. Једном речи угледно добро имало би да служи у разноврсним пољопривредним правцима.

Зарад рационалног гајења добре врсте стоке, најбоље за наше прилике, сточарски заводи имали би под стручним и озбиљним надзором да буду сместишта за стоку, из којих би се она слала према потреби на сваку пољопривредну станицу. Оно што је Љубичево данас за коње, ти би заводи били за говеда, овце и свиње.

Станице пољопривредне у којима би се водила економија на велико, где би се земља обрађивала по свима правилима науке и стеченога најбољег искуства код других народа, стајаће би у непосредној вези с овим сточарским заводима, као једном делу своме. Тиме би сваки округ према својим климатским и другим приликама добио могућности да се поучи и добром обрађивању земље, неговању разних корисних биљака, размножавању добре расе код стоке и у опште рационалном вођењу газдинства.

Закону о шумама смер је да се спречи упропашћивање шума и да се рационално засађују голети шумом.

Нема сумње да се ове мере за побољшање наше земљорадње и сточарства могу донети земљи стварне користи, ако се буду извеле без кпарења и без полумера, и ако се спреме стручни људи који ће овај важни задатак умети извршити.

Али да пројекти не остану мртво слово, тако исто нема сумње да не треба пожалити ни материјалних жртава на њихово остварење. Проћи мора извесно време па да они, остварени, дају користи народу и држави, али да ће је моћи дати, и да је то пут којим се мори поћи — и о томе нема никакве сумње. А тек онда ће се и моћи оценити вредност жртава поднесених ради ове цељи. Кад српском пољопривреднику њива буде доносила два пут већи плод, кад у њега стоке буде више, и од бољега соја, кад у његовим баштама буду боља воћа и кад његове шуме буду уређене и очуване, а голети, којих он и сада има доста, покривене њоме, — онда ће и цела земљска снага да осети нов прилив свој који јој је толико потребан за вршење других задатака. А да до тог дође, не сме се пожалити ни труда, ни новца."

Вести из места и са стране.

† **Милан Бикар богослов.** Пишу нам из Сомбора: „Недавно је „Бачванин" донео с радошћу глас, како је син уваженог Петра Бикара жит. овдашњег, Милан, отишао у Берлин, да се лечи код чувеног др. Коха од несрећне болетице — јектике, и како му је сасвим на боље пошло, те да ће се здрав кући вратити. Ко год је Милана познавао, сваки се овој вести обрадовао. Но то радовање наше не беше за дуго, јер у прошли уторак, стиже брзојав из Берлина родитељима Милановим, да одма дођу, јер је Милану рђаво! Мати му одма оде, и по савету лекара донесе га болна кући. Милан је по доласку из Берлина синоћ за неколико часова испустио своју добру и племенату душу! Милана ко год је познавао мора зажалити, јер беше добар син, искрен брат и друг и ватрен Србин! Зато, нека је лака земљица нашем незаборављеном Милану, а ојађене родитеље, браћу и сестре, нека бог утеши и у помоћи буде!"

Пловидба на Дунаву. Као што нам из Земуна јављају, помесна лађа између Земуна и Панчева — са додиром Београда опет вози Дунавом, пошто је нестало леда.

Нови мајдан каменог угља у Србији. Из Бањевца, села близу Чачка, јављају да је тамо пронађен мајдан каменог угља. По каквоћи је првог реда.

Извоз српског вина у Русију. „Глас из Крушевца" дознаје да су руски винарски трговци намерни да отпочну куповати српска вина за потрошњу у Русији. — Претходни преговори, којима траже да им се учине неке олакшице у извозу, отпочети су, између српске и руске владе.

Парница против „Обзора". „Обзор" од уторника јавља: Јуче је пред кр. кот. судом у Загребу била расправа против уредника „Обзора" г. Фране Пећњака, ради прекршаја §. 25. закона о штампи. Приликом прославе Молткеове деведесетогодишњице, донео је „Обзор" мали чланчић, којим означује значај те свечаности. Тај је чланак обустављен, а одговорни уредник „Обзора" позван је на одговорност ради увреде Величанства и сметања јавнога мира. Наш је уредник изјавио, да је тај чланак добро прочитао, те је истражном судцу, који је изненада дошао исти дан на преметачину, садржај чланка на изуст изговорио. Кр. судб. сто није нашао разлога да субјективно поступа против одговорног уредника г. Фр. Пећњака, већ је на предлог кр. држ. одветништва послао списе кр. кот. суду на даљи поступак. Одговорни је уредник доказивао, да чланак оптужен не садржава злочин. Изјављује свечано да је његов пређашњи живот познат као живот лојалнога држављана, па кад би у уредништву „Обзора" опазио ма коју нелојалност према Њ. Величанству, да би свако даље суделовање укратио. После закључка доказанога поступка, дата је реч бранитељу г. др Мазури, који вели, да му је већ ради призива, који ће у случају неповољне осуде предузети треба сасвим формално да удеси своју обрану према постојећим законима. Када је најгрознији човек деветнаестога столећа — каквог у Хрватској нема и у мајушним нашим околностима не може га ни бити — захтевао од липског суда, да осуди Гефкена, за то што је саопштио извод из дневника цара Фердинанда, па кад је липски суд одбио Бизмарков захтев, ускликнула је поносно сва слободна немачка штампа: „ипак има још судаца у Немачкој". Бранитељ вели, да је ступио данас весело пред суд, јер мисли, да има у Загребу судаца, те да донесена осуда неће ништа сметати... Ту је судац г. Акурти прекинуо бранитеља, те му забранио да се удаљује од предмета данашње расправе, с којом изречене правомоћне осуде немају никаква посла. Бранитељ опажа, да је хтео саопштити — не критизујући како правомоћне осуде, — да је оптужени уредник умолио г. бана, да уложи у погледу пређашњих осуда жалбу ништовну на обрану закона, па да се нада, да ће тим путем бити пређашње осуде промењене. Ма и било дакле, да се правно питање о надлежности овога суда имаде за сада сматрати као решено, то вели бранитељ, да му ваља опет и овом приликом ставити све оне приговоре, што их је пре ставио у сличним парницама. Ставља зато приговор ненадлежности, према пропису §. 3. закона о казненом поступку у пословима штампарским, и у опће исти приговор на темељу каз. поступника, по којем су судб. столови позвани да суде, ако се ради о злочинству или преступку. Ставља даље приговор, да нема оптужбе, какву закон изискује, када се ради о злочинству; те задржавајући те приговоре упушта се у оправдање садржаја инкримираног чланка. Констатује, да чланак садржаје изјаву сажаљења, што је од наше монархије откинута Венеција, а монархија сама истиснута из Немачке. На крају чланка изражене речи не могу се ништа протезати на Њ. Величанство; јер ко се изјављује за целокупност земаља које стоје у свези са монархијом, не може вређати монарха, који је главна веза, која те земље спаја. Разјашњује, да честитати није оно исто што и славити. Честита се неком из пуке удворности, управо онако, као што се неко поздравља из удворности, но зато ништа не слави. Пронађе ли суд изреће, да објективно постоји злочин, то може бити per inconcessum или сметање јавнога мира или увреда Величанства, али обим нема места. У погледу казни опажа бранитељ, да и у Аустрији постоје исти закони, као код нас, па кад се ради занемарене пажње, осуђују се онде уредници на неколико сата, или највише на неколико дана затвора и на 25 до 100 фор. губитка јамчевине, дочим се код нас осуђују на више недеља затвора и на губитак јамчевине од више стотина фор. Не схваћа те строгости. Немци су нарави строжије, па суде блажије, а ми нарави благе, па да судимо строжије? Моли да се одговорни уредник ради дотичнога чланка не осуди. Судац г. Акурти изрекао је осуду, којом се одговорни уредник „Обзора" осуђује на два месеца затвора и на губитак јамчевине од 2500 фор. словом: две хиљаде пет стотина форинти. Уложен је призив и у обзиру на кривицу и у обзиру на казан.

Необична девојка или игра природе. У последњој седници бечког лечничког друштва предавао је професор др. Хохсингер о „прирођеним погрешкама у срцу код деце". Том приликом показао је овај исти професор неку једанаестогодишњу девојку, код које је необично слабо развијен састав тела деловао на положај многих унутрашњих органа. Срце у ове девојчице налази се на десној страни, јетра на левој а слезина опет на десној страни. И неки други органи услед тога нису у правом положају.

Туку се посланици. Талијанска комора доживила је 6. о. м. праву правцату тучу, која се развила међу четворицом посланика. Заступници Сонино и Индели, за тим министар пошта и заступник ди Бреганц посвадили су се међу собом. Док су се прва двојица млатили кишобранима, последњи су се ухватили у коштац, бацили на земљу и онде се натезали. Кад су их тешком муком растављали, био је заступник Бреганц сав подеран. Повод тучи дао је ди Бреганц, који је напао министра због тога, што је рекао, да је његовим уплиском избрисан из листе кандидата за прорачунски одбор.

Најновије вести.

— У српској скупштини претреса се предлог закона о манистарској одговорности. Влада је предложила највећу казну 5 година затвора; међутим одбор предлаже највише 10 година, а скупштина тражи 15—20 година.

— Из Беча јављају, да ће преговори о склапању трговачког уговора између Немачке и Аустро-Угарске поново отпочети 27. децембра (8. јануара).

новица давао мужевима, да иду у врчме опијати се. Жигосао га је за чудовиште, које заогрнувши се одећом добродетељи, шкодљивим својим поклонима ширио је кварез. Одвратно је лице са стравом од огрехлости лупежове, којом је побеснеле керове купио, да их пуђа на људе; отворио је у њему сатану, који је волео зло самога зла ради, који се титрао и са самом смрти, само да би поплашеног коња заустављо, а зашто? Само да може уживати, како ће враћени коњ људе да гази. Такав јадник кадар је свашта. Па још колко је злочина починио, за које се није ни дознало. Може се претпоставити, да је у злочиначком друштву био и са оним војником, који је Француску кидао. А што се тиче оне сиротице, коју је он отхранио и коју су заклану наши, ко је други могао заклати, него он? После свега овог ка последњи злочин и не рефлектира. Крај свег безумног порицања оптужениковог, злочинство му је без сваке сумње. Треба га дакле казнити најстрожије. Ми овде стојимо очи у очи не само са једним великим зликовцем, него са правим ђаволом неваљалства, ми стојимо очи у очи са чудноватом смесом лицемерства и поштења, које нас у очајност баца скоро и у погледу самог човечанства.

Бранитељ Благе Кубуре доказивао је лудост свога клијента, давајући је сличне случајеве, и изјавио је, да се његов клијенат не може узети на одговорност за своја дела.

Благу Кубуру једногласно осудише на смрт.

Људи од врлина, које је мржња према злу подвијачила, увикнули су: браво!

Благе Кубуре смрт беше онакна као и живот му, несретна. Ступио је без икаквог страха и усиљавања на крваву клупу. Лица му је било мирно, као и савест. У последњем тренутку, знајући да је целат сирома а фамилијарни човек, остави му целу инковину, што је целата толко узбудило, да је погрешно манипулисао са справом, те је трипут морао да спушта брадву, док је своме добротвору могао главу да одсече.

На три месеца после овог, приспео је са свога далеког путовања један добар пријатељ Благе Кубуре, те буде извештен о тужном крају овога, чије је заслуге једино он знао. Да би неправду удеса у неколко поправио, наручи му диван мраморни надгробни споменик. Доброг тог човека други дан удари капља, те умре. Али будући су трошкови били у напред исплаћени, то је погубљени добио свој надгробни споменик. Али онај радник, коме је поверено било, да натпис у камен ужлеби, будући се много наслушао о неваљалству будућег „притежатеља" тог надгробног споменика, есапио је, да је сигурно из забуне ушла реч: праведник у писани примерак натписа, који се пред њиме налазио, те на место тога ужлеби реч: зликовац. И сирома човек, кога су за целог живота му рђаво познавали, лежи у своме гробу за све векове под овим гробним натписом: Овде почива Благо Кубура, зликовац.

Превео **Страдалник.**

Трговина.

Нови Сад, 13. (25.) децембра. Време је знатно попустило. Снег готово сваки дан пада но како је попустило то је права брчкавица. Путеви врло рђави те је и довоз са раном, на нашој житној пијаци, са свим слаб. Цене су се одржале, само је цена житу опет са неколико новчића попустила. Осталог зрневља готово и нема на нашој пијаци. Данас се продаје: Жито 7 ф. 30—40 нов. Наполица 6 ф. 50 нов. Јечам 6 фор. Зоб 6 фор. 30 нов. Кукуруз 5 фор. 10—15 нов.

На нашим другим пијацама био је нешто мало живљи покрет, преко католичких празника, но цена је ипак остала по старом.

*

Будимпешта 12. (24.) децембра. У промету је било једва неколико хиљада метерских цената пшенице. У осталом зрневљу, није било никаковог промета.

Продавана је потиска пшеница 82. по 8 ф. 35 н. Пештанска 78. 8. 20 н. Бачка 79.5 8 ф, 30 н. Подунавска 74. н 73.5 7 ф. 40 н. Све на три месеца.

Закључено је: Пшеница за пролеће 7 ф. 98 н. до 8 ф. Кукуруз за мај јуни 6 ф. 16—17 н. Зоб за пролеће 7 ф. 2—4 н. Репица за август-септембар 13 фор. 10—14 новчића.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи

од 13. децембра.

4% угарска златна рента — — —	102·50
5% „ папирна „ — — —	99·80
Дукати — — — — — — —	5·48
Наполеондори (20 франака) — — —	9·05
Немачке држ. марке — — — —	56.15

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Како да не потеку из очију сузе једном од постанка несрећном човеку и бившем васпитачу подмлатка жуљког, па још оваковом, у највећој сиротињи давећем се паћенику, који није својом сопственом кривицом, до овог жалосног стања свога дошао, и како да таковом не заигра срце у грудима од радости, кад види и у делу се осведочи, да и у данашњим доста теретним и критичним временима, још се нађе и одличних добротворних друштава и великодушних лица, којима су родољубље и осетљиво саучешће према сиромасима и невољним доиста за племените им срце, као лепе врлине, сасвим тврдо прирасле.

Усљед тога не могу претајити, а да и овом приликом велецењеном читајућем свету српском, једно таково најодличније добротворно друштво не прикажем, а то је славна српска женска добротворна задруга милосрдних и дичних госпођа Српкиња Сентомашкиња, које највеће хвале вредно јој добротворно дело, заиста у пуној мери заслужује, да га и врлопоштована читалачка публика сазна и оцени.

Горехваљена славна добротворна задруга поносних Српкиња сентомашких, изволела ми је, — на молбу моју — подарити најзнатнију добровољну припомоћ своју, заједно са прилозима, које је и у славној општини тамошњој прикупила, у укупном износу од 67 фор. (словом шездесет и седам форината а. вр.), коју ми је своту дана 7. (19.) децембра т. г. и доставити доброту имала.

С тога ја овим из дубине срца мога најтоплију благодарност своју изјављујем, како славној и најузоритијој добротворној женској задрузи сентомашкој, на додељеној ми добровољној и најдарежљивијој потпори њезиној, тако и на ревносном труду славне исте, којим је у корист моју и код славне општине радо порадити умилостивила се.

За то овим поново се најсрдачније захваљујући велим: Живела славна добротворна задруга дичних госпођа Српкиња Сентомашкиња, са својим узорпретседништвом! Живели врли прилагачи славне општине тамошње, које узвишено им ретко дело нека милостиви творац свима небројно пута награди! Дај боже, такове славне и најугледније задруге и општине српске и од сада се на хиљаде спориле и на исте се и остале по могућству угледале. Божијим благословом цветале и у сваком добру срећно напредовале, док им је колена!

Имена пак велепоштованих дародаваца, није ми славно председништво задружно доставити изволело, сигурно с тога, што није жеља била, да ја ово јавности предам, али из најдубље захвале и сопствене побуде, ја не могох ни ово најузвишеније дело прећутати, а да исто поштеном свету не прикажем.

У Бији (жупанији бачкој) 11. (23.) дец, 1890.

Доживотно благодарни и најоданији слуга

Александар Јанковић,

изнемогли и умировљени српско-народни учитељ бајски.

✝

Јављам свима сродницима, пријатељима и познаницима, да ћу моме милом и непрежаљеном супругу

МИЛОШУ ВУИЋУ

шидском грађанину

дати годишњи парастос у очи Туцин-дана 22. децембра у овдашњој православној цркви у 11 сати пре подне.

У Шиду 10. децембра 1890.

Ожалошћена супруга

Ана Вуић.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

„Заблудели синови,“ роман из српског друштвеног живота од Борка Брђанина (са 4 слике). Цена 1 динар. Ниш. Штампарија Ж. Радовановића.

РЕД ВОЖЊЕ

ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА

ВАЖИ ОД 20. МАЈА (1. ЈУНА) 1889.

Из Будимпеште за Београд:

Километара	СТАНИЦЕ.		Мушовити влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Будимпешта	полази	2.35	2.40	8.00	9.40	—
175	Субатица	„	5.50	6.26	1.46	5.24	—
	Шандор	„		—	—	5.33	—
	Верушић	„		—	—	5.49	—
193	Чантавир	„		—	2.11	6.16	—
	Зобнатица	„		—	—	6.26	—
207	Топола	„		6.59	2.34	6.48	—
	К. Хеђеш	„		—	—	7.12	—
223	Х. Фекетехеђ	„		7.16	2.56	7.20	—
234	Врбас-Кула	„		7.30	3.16	7.46	—
248	Стари Кер	„		7.44	3.34	8.15	—
	К. Алпар	„		—	—	8.25	—
260	Кисач	„		—	3.51	8.38	—
276	Нови Сад	„	7.40	8.21	4.19	9.17	—
279	Петроварадин гр.	„		—	4.25	9.25	—
281	Петроварадин	„		8.29	4.32	9.33	—
286	Карловци	„		8.37	4.41	9.47	—
296	Чортановци	„		—	4.59	10.09	—
300	Бешка	„		—	5.07	10.20	—
310	Инђија	„		9.05	5.21	10.38	—
318	Стара Пазуа	„		9.15	5·38	11.00	—
326	Нова Пазуа	„		—	5.50	11.15	—
332	Батајница	„		—	6.00	11.28	—
347	Земун	„	8.59	9.45	6.20	11.55	—
359	Београд	„	9.09	10.05	6.45	12.30	—

(Од Кисача: сваког уторника и петка; Од Новог Сада: сваког уторника и петка)

Из Београда за Будимпешту:

Километара	СТАНИЦЕ.		Мушовити влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Београд	полази	3.02	5.30	8.25	3.25	—
12	Земун	„	3.12	6.11	9.00	4.01	—
27	Батајница	„		—	9.19	4.33	—
34	Нова Пазуа	„		—	9.30	4.48	—
41	Стара Пазуа	„		6.42	9.43	5.05	—
49	Инђија	„		6.52	10.01	5.31	—
60	Бешка	„		—	10.19	5.56	—
64	Чортановци	„		—	10.27	6.06	—
73	Карловци	„		7.20	10.46	6.30	—
78	Петроварадин	„		7.27	10.56	6.43	—
81	Петроварадин гр.	„		—	11.02	6.51	—
83	Нови Сад	„	4.43	7.43	11.16	7.19	—
100	Кисач	„		—	11.38	7.58	—
	К. Алпар	„		—	—	8.10	—
112	Стари Кер	„		8.13	11.55	8.22	—
125	Врбас-Кула	„		8.28	12.18	8.51	—
136	Х. Фекетехеђ	„		8.40	12.36	9.14	—
	К. Хеђеш	„		—	—	9.20	—
152	Топола	„		8.57	1.02	9.47	—
	Зобнатица	„		—	—	10.02	—
166	Чантавир	„		—	1.21	10.13	—
	Верушић	„		—	—	10.23	—
	Шандор	„		—	—	10.40	—
185	Субатица	стиже	6.30	9.32	1.45	10.50	—
	Субатица	полази	6.38	9.46	2.25	11.28	—
359	Будимпешта	стиже	10.05	1.25	7.30	6.40	—

(Од Београда: сваке среде и суботе; Од Субатице: сваке среде и суботе)

НАПОМЕНА. Црним словима штампани сати и минути значе ноћно доба и то од 6 сати у вече до 5 сата 59 минута ујутру.

ОГЛАСИ.

ТРГОВАЧКИ ПУТНИК

уз провизију, са добрим референцијама, за посећивање приватне муштерије, прима се одмах. Понуде под **А. Б.** администрацији овога листа. 1—3

ОБЈАВА.

„Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новоме Саду“ ставља овим до знања свима онима који су се пријавили, за чланство у ново, 5-то коло честица а нису у списку, који ниже долази уврштени, **да су за честичаре примљени**, и да честичарска уплата у смислу друштених правила отпочиње 1. јануара 1891. године по рим., од ког дана ће им се и честичарске књиге уз повратак уписног листа издавати.

Даље се објављује, свима онима, који имају уписне листове означене бројевима ниже наведенима, **да нису у чланство примљени**, због тога, што је управа, имајући на уму како интересе завода, тако и интересе честичара овога завода, нашла, да број честица, који је 1968 достигао, није потребан, а у неколико и штетан по исте, те је решила, да број честица на 1200 смањи. При том смањивању, узели се пре свега досадањи честичари у обзир, и истима одобрило се онолико честица, колико су у старом колу имали; како је тиме преостао и сувише мали број честица за многобројно пријављене нове чланове, то је управа поступила тако, **да није могла, пријаве под ниже наведеним бројевима уписног листа, у обзир узети.** На основу тога ће се истима **положена уписнина** уз повратак уписног листа на заводској благајни **вратити.**

Бројеви истих ово су:

2, 41, 42, 43, 62, 66, 75, 81, 85, 86, 90, 94, 95, 99, 100, 101, 110, 111, 113, 114, 117, 118, 123, 124, 126, 127, 129, 130, 135, 136, 138, 141, 151, 155, 161, 164, 171, 174, 176, 179, 180, 182, 184, 189, 190, 191, 196, 206, 208, 228, 234, 236, 238, 240, 247, 249, 253, 255, 258, 259, 263, 265, 267, 268, 274, 277, 283, 284, 288, 293, 295, 296, 304, 305, 309, 310, 317, 318, 319, 326, 228, 333, 334, 335, 336, 339, 345, 349, 350, 351, 356, 357, 364, 367, 369, 371, 373, 374, 375, 376, 382, 384, 385, 386, 387, 389, 390, 395, 398, 399, 401, 404, 406, 408, 410, 418, 422, 423, 424, 426, 428, 433, 435, 437, 441, 442, 446, 447, 450, 451, 452, 453, 455, 456, 457, 459, 460, 464, 465, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 477, 478, 479, 483, 499, 505, 506, 512, 513, 515, 520, 526, 527, 528, 529, 530, 532, 534, 535, 536, 537, 539, 542, 543, 548, 554, 555, 558, 560, 561, 565, 566, 569, 571, 572, 573, 574, 579, 580, 588, 589, 590, 591, 593, 594, 598, 600, 601, 602, 604, 609, 610, 612, 613, 615, 620, 621, 623, 626, 630, 637, 639, 640, 641, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 654, 655, 662, 663, 664, 666, 668, 670, 671, 672, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 702, 705, 706, 708, 709, 710, 712, 714, 715, 716, 722, 728, 729, 731, 735, 740, 741, 742, 743, 744, 751, 752, 753, 756, 757, 761, 762, 766, 775, 781, 783.

Из седнице управе „Српске задруге за међусобно помагање и штедњу у Новом Саду“ држане 10. (22.) децембра 1890.

УПРАВА.

1—1

Buchhalter gesucht

der ung. deutsch. und serb. Sprache in Wort und Schrift mächtig. Nur **vollkommen selbstständige** Arbeiter werden berücksichtigt. Gehalt 1400 fl.

Filiale des Bpester Handels-Museums

Belgrad.

1—6

СРПСКА ШТАМПАРИЈА Дра СВЕТ. МИЛЕТИЋА

У НОВОМ САДУ

израђује све у струку штампарску спадајуће послове **најлепше, најсолидније и најјефтиније,** за доказ томе нека служе следеће цене:

100	комада ПОСЕТНИЦА (Visit-Karten)	**30**, 40, 50, 60, 70, 80 и 90 нов.
100	комада ПОЗИВА НА ЗАБАВЕ С ИГРАНКОМ	ф. **1.20**, ф. 2.—, ф. 3.—, ф. 4.—
1000	комада **КУВЕРАТА** за трговце са фирмом	ф. **1.50**, ф. 2.—, ф. 2.50, ф. 3.—, ф. 3.50.
500	комада „ „ „ „ „	ф. **1.**—, ф. 1.20, ф. 1.50, ф. 1.80, ф. 2.—
1000	комада ПИСАМА 4° за трговце са фирмом	ф. **3.50**, ф. 4.—, ф. 5.—, ф. 7.—
500	комада „ „ „ „ „ „	ф. **2.**—, ф. 2.30, ф. 2.70, ф. 4.—
100	комада **ПОСМРТНИЦА (Parte-Zettel)**	ф. **1.50**, 2.—, 3.—, 3.50, 4.—, 4.50 и 5.—
100	комада ПЛАКАТА са жигом од 1 нов.	ф. **2.**—, ф. 3.—, ф. 4.—
100	табака ЦРКВ. МАТРИКУЛА на прописаној **Dyos-Györi** артији	ф. **4.**—, а преко 100 табака само 3 н. од таб.

Да би се о истинитости горенаведених цена свако уверити могао, позивамо п. т. публику како из места тако и са стране да покушај учине и поруке на оне предмете доставе нам, који су са најнижом ценом обележени.

Власник и издавалац Сланко Свет. Милетић. Одговорни уредник Васа Милутиновић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.